

OBSAH

1. ÚVOD	5
2. IONIZUJÍCÍ ZÁŘENÍ A JEHO ZDROJE	7
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY.....	7
2.2 ZDROJE IONIZUJÍCÍHO ZÁŘENÍ.....	8
2.3 PŘIROZENÁ RADIOAKTIVITA.....	8
2.3.1 Uran.....	9
2.3.2 Radium.....	9
2.3.3 Radon.....	9
2.4 RADIOAKTIVITA VZNIKLÁ VE SPOJENÍ S JADERNÝM PRŮMYSLEM.....	11
2.5 RADIOAKTIVNÍ STOPA VZNIKLÁ PO VÝBUCHU JADERNÝCH ZBRANÍ.....	14
2.5.1 Radioaktivní spad.....	15
2.5.2 Jód, ¹³¹ I.....	17
2.5.3 Césium, ¹³⁷ Cs.....	18
2.6 EXPOZICE ZÍSKANÁ PŘI ZDRAVOTNICKÝCH VÝKONECH.....	18
2.7 LIMITY V RADIAČNÍ OCHRANĚ.....	19
3. MECHANISMY ÚČINKU IONIZUJÍCÍHO ZÁŘENÍ	21
3.1 PŘÍMÝ A NEPŘÍMÝ ÚČINEK.....	21
3.2 ROZBOR ZÁVISLOSTI EFEKTU NA DÁVCE.....	22
4. CELKOVÉ BIOLOGICKÉ ÚČINKY IONIZUJÍCÍHO ZÁŘENÍ	24
4.1 DETERMINISTICKÉ ÚČINKY.....	24
4.2 STOCHASTICKÉ ÚČINKY.....	25
5. MOLEKULÁRNÍ MECHANISMY ODPOVĚDI EUKARYOTICKÝCH BUNĚK NA OZÁŘENÍ	29
5.1 ORGANIZACE DNA BUNĚČNÉHO JÁDRA.....	29
5.2 REPARACE JEDNOŘETĚZCOVÝCH POŠKOZENÍ.....	30
5.2.1 Reparace excizí bází.....	30
5.2.2 Nukleotidová excizní reparace.....	32
5.3 REPARACE DVOJŘETĚZCOVÝCH ZLOMŮ DNA.....	33
5.3.1 Nehomologní spojení konců (NHEJ).....	34
5.3.2 Homologní reparace.....	35

5.4	ROZPOZNÁNÍ A OZNAČENÍ DVOUŘETĚZCOVÝCH ZLOMŮ DNA	36
5.4.1	Struktura a úloha H2AX.....	37
5.4.2	Molekulární mechanismy vedoucí k fosforylaci H2AX a vznik radiací indukovaných ložisek	38
5.4.3	Aktivace ATM kinasy	40
5.5	REGULACE BUNĚČNÉHO CYKLU	43
5.5.1	Check point kinasy 1 a 2	44
5.6	STRÁŽCE GENOMU – PROTEIN P53	46
5.6.1	Charakteristika a struktura proteinu p53	46
5.6.2	Degradace proteinu p53	47
5.6.3	Stabilizace a aktivace proteinu p53 po poškození DNA	48
5.6.4	Funkce proteinu p53	49
5.7	BUNĚČNÁ SMRT	52
5.7.1	Apoptóza	54
5.7.2	Kaspasy	55
5.7.3	Vnější cesta indukce apoptózy	57
5.7.4	Vnitřní cesta indukce apoptózy	58
5.7.5	Pre a post- mitotická apoptóza	60
5.7.6	Senescence	62
5.8.	ZÁŘENÍM INDUKOVANÁ AKTIVACE MITOGENY AKTIVOVANÝCH PROTEIN KINAS	65
5.8.1	Dráha ERK1/2 – signalizace pro přežití buňky	66
5.8.2	Dráhy JNK a p38 – převážně smrtící signalizace.....	68
5.9	DRÁHY PI3K – AKT	69
5.10	BYSTANDER EFEKT.....	70
5.11	ADAPTAČNÍ ODPOVĚĎ	72
6.	KMENOVÉ BUŇKY	74
6.1	Kmenová buňka krvetvorby	75
6.1.1	Kmenová buňka krvetvorby – lidská kostní dřeň.....	75
6.1.2	Kmenová buňka krvetvorby – myši kostní dřeň	75
6.2	Mesenchymální kmenové buňky	78
7.	ZÁVĚR	80
8.	LITERATURA	81
9.	SEZNAM ZKRATEK	92